

Con: 60-08.

KK-1214

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. —** (1) Attempt any **five** questions, of which at least **two** questions must be from **each** Section.
(2) **All** questions carry **equal** marks.
(3) Answers of the **two** sections should be written in the **same** answer-book.

Section I

1. Define rural sociology and explain the features of rural society in India.
2. Explain the concept of social change and examine the factors responsible for social change in the rural society.
3. Explain the problems of the village community.
4. Account for the decline of the self-sufficient village community.
5. Write short notes on any **two** of the following :—
 - (a) Urbanisation.
 - (b) Village Settlement Pattern.
 - (c) Westernisation.
 - (d) Customs and traditions in rural society.

Section II

6. State the importance of agriculture in rural economy.
7. Elaborate the land tenure system during the British rule.
8. Suggest the ways and means to increase the productivity of agriculture in India.
9. State the causes of sub-division and fragmentation of landholdings.
10. Write short notes on any **two** of the following :—
 - (a) Land Records.
 - (b) Co-operative Farming.
 - (c) Economic Landholding.
 - (d) Determinants of productivity of agriculture.

[TURN OVER

Con. 60-KK-1214-08.

2

(मराठी रूपांतर)

- सूचना :- (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. त्यापैकी किमान दोन प्रश्न प्रत्येक विभागातून सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(३) दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.

विभाग १

१. ग्रामीण समाजशास्त्राची व्याख्या सांगून, भारतातील ग्रामीण समुदायाची वैशिष्ट्ये विशद करा.
२. सामाजिक परिवर्तनाची संकल्पना स्पष्ट करून ग्रामीण समाजाच्या परिवर्तनाला कारणीभूत असणाऱ्या घटकांचे परीक्षण करा.
३. ग्रामीण समाजाच्या समस्या स्पष्ट करा.
४. स्वयंपूर्ण खेड्याच्या न्हासाची कारणे विशद करा.

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :-

- (अ) नागरीकरण
(ब) जनवस्त्यांचे प्रकार
(क) पाश्चिमात्यीकरण
(ड) ग्रामीण समाजातील रुढी आणि परंपरा.

विभाग २

५. ग्रामीण अर्थव्यवस्थेत शेती व्यवसायाचे महत्त्व विशद करा.
७. ब्रिटीश कालखंडातील भू-धारणा पद्धतीचा आढावा घ्या.
८. भारतीय शेतीची उत्पादकता वाढविण्यासाठी उपाय-योजना सुचवा.
९. शेतजमिनीच्या आंतरविभाजनाची आणि तुकडीकरणाची कारणे विशद करा.

१०. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :-

- (अ) जमिनीच्या हक्कनोदी
(ब) सहकारी शेती
(क) सक्षम भू-धारणक्षेत्र
(ड) शेतीच्या उत्पादकतेचे निर्धारक घटक.